

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Географічний факультет
Кафедра геодезії, картографії та управління територіями

КУРСОВА РОБОТА

на тему: **Складання проекту формування геоінформаційної бази даних на територію Дністровського району**

Студента V-го курсу 528 групи
Спеціальності 193 “Геодезія та землеустрій”
ОП “Геодезія та землеустрій”
Воцинського Дмитра Вікторовича

Керівник доц., асистент кафедри геодезії, картографії
та управління територіями
Сабадаш Володимир Ілліч

Оцінювання курсової роботи:
за національною шкалою _____
Кількість балів ____ Оцінка : ECTS _____

Члени комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

м. Чернівці
2023 рік

Зміст

Вступ	3
Розділ 1. Теоретико-методичні основи ГІС-картографування.....	5
1.1. Загальні відомості про ГІС-картографування.....	5
1.2. Тематичне картографування в середовищі ГІС.....	8
1.3. Становлення, розвиток та подальші тенденції	
ГІС-картографування	12
 Розділ 2. Основні засади адміністративно-територіального устрою України	 16
2.1. Загальні поняття про адміністративно-територіальний поділі	16
2.2. Реформування адміністративно-територіального устрою України	... 20
2.3. Адміністративно-територіальний устрій зарубіжних країн	... 22
 Розділ 3. ГІС-забезпечення процесу децентралізації території Дністровського району	 ... 25
3.1. Загальний огляд території дослідження	25
3.2. Формування базових шарів території Дністровського району...	27
3.3. Створення картмоделей адміністративно-територіальних утворень Дністровського району	... 32
 Висновок	 38
Список використаних джерел	40

Вступ

Актуальність теми дослідження. Система державного управління в Україні відходить від стандартної для радянських часів моделі жорсткої централізації, що суттєво змінює просторову організацію публічної влади в напрямку підвищення ролі й значення регіональної політики. Сучасний етап розвитку нашої держави потребує суттєвого удосконалення системи місцевого самоврядування шляхом послідовного здійснення різних реформ.

Адміністративно-територіальний устрій є неодмінним атрибутом динамічного та збалансованого соціально-економічного розвитку держави й чинником, що забезпечує її територіальну цілісність і практичну реалізацію принципів сталого розвитку у межах територіальних утворень й держави в цілому. Дійсний сьогодні адміністративно-територіальний устрій держави стає перешкодою здійсненню ефективної регіональної й локальної політики, гальмує становлення та розвиток місцевого самоврядування.

Сучасна модель адміністративно-територіального устрою в Україні, створені в результаті складного багаторічного процесу, яка дісталась Україні у спадок від попередніх періодів й до того ж, тепер суттєво не узгоджується не тільки з Конституцією України, а й з іншими актами законодавства.

Тому у тематичному картографуванні важливе місце відводиться створенню саме політико-адміністративних й адміністративних карт, які відображують адміністративно-територіальне ділення територій. Цей напрям картографування в Україні має тривалу історію й свої національні особливості. Інтерес до нього став зростати у зв'язку із опрацюванням питання реформування адміністративно-територіального поділу країни.

Метою виконання курсового проекту є дослідження прикладних аспектів геоінформаційного картографування адміністративно-територіального устрою на локальному рівні.

Виходячи із мети, в процесі виконання курсового проектування були реалізовані наступні **завдання**:

- 1) визначено теоретичні засади геоінформаційного картографування;
- 2) розкрито наукові основи адміністративно-територіального устрою України;
- 3) проаналізовано сучасний етап реалізації адміністративно-територіальної реформи Дністровського району;
- 4) досліджено прикладні аспекти геоінформаційного картографування адміністративно-територіального устрою Дністровського району.

Об'єктом курсового проектування є територія Дністровського адміністративного району Чернівецької області, в плані геоінформаційного картографування.

Предметом проектування є наукові й технічні основи геоінформаційного картографування адміністративно-територіального устрою Дністровського адміністративного району Чернівецької області.

При здійсненні курсового проектування та досягнення мети були використанні такі методи дослідження, як: літературний, експедиційний, математичний, картографічний, описовий та геоінформаційний.

Курсовий проект складається з пояснювальної записки, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 42 сторінки машинописного тексту.

Розділ 1. Теоретико-методичні основи ГІС-картографування

1.1. Загальні відомості про ГІС-картографування

Картографічні матеріали і географічні інформаційні системи (ГІС) застосовуються в повсякденній діяльності людини, наприклад при орієнтуванні на місцевості, пошуку тієї чи іншої організації в містах, підрахунку запасів корисних копалин, проектування тощо.

ГІС-картографування – розділ картографії та геоінформатики, що охоплює теорію й методи складання та використання ГІС-моделей, цифрових та електронних карт, інших просторово-часових моделей на основі географічних інформаційних систем та технологій.

- ✓ детальне проведення інвентаризації об'єктів;
- ✓ оперативний моніторинг стану обладнання на основі поєднання тривимірної моделі з іншими видами спостережень (наприклад, матеріалами тепловізійної зйомки або даними п'єзометрів).

1.2. Тематичне картографування в середовищі ГІС

Тематичний картографічний продукт – це результат проведення тематичного дешифрування, класифікації та просторового аналізу, виконуваного експертом із застосуванням технологій дистанційного зондування Землі та геоінформаційних технологій. Його створення можна назвати завершальним етапом в процесі використання матеріалів супутникової зйомки. При картографуванні фахівці-експерти з різних галузей здійснюють виявлення необхідних замовнику об'єктів і їх параметрів на основі оптимальних комбінацій супутникової зйомки. Результатом тематичного картографування може бути карта будь-якої тематичної спрямованості.

У разі оновлення топокарти за матеріалами земельно-кадастрової, ортофотопланів або містобудівної інформації необхідно узгодити координати кварталів, осей вулиць і в окремих випадках будівель та споруд.

1.3. Становлення, розвиток та подальші тенденції

ГІС-картографування

Географічна інформаційна система (ГІС) являє собою сукупність просторової і атрибутивної інформації, програмного забезпечення, апаратної платформи, засобів всебічного аналізу інформації та її візуального представлення. Історія розвитку геоінформаційних систем починається з кінця 50-х років минулого століття. Основний внесок в розвиток ГІС за період 50-х - 60-х р.р. внесли США, Канада і Західна Європа. Росія ж влилася в світовий процес створення і розвитку геоінформаційних технологій лише в середині 1980-х років.

Заснована в 1982 році корпорація Autodesk – найбільший в світі постачальник програмного забезпечення для промислового і цивільного будівництва, машинобудування, ринку засобів інформації та розваг – в 1996 р випустила програмний продукт AutoCAD Map для створення геоінформаційних систем. 150 тис. Користувачів AutoCAD, які застосовують його в області картографії, заслуговували в той період особливої уваги.

Розділ 2. Основні засади адміністративно-територіального устрою України

2.1. Загальні поняття про адміністративно-територіальний поділ

Під адміністративно-територіальним устроєм розуміється поділ державної території на певні одиниці, відповідно до якого будується система державного і регіонального (місцевого) управління. Це поняття показує характер і особливості взаємин між державою та її складовими частинами.

Також існує поняття тимчасового поселення – це компактна територія проживання (не менше одного року) людей за межами населеного пункту.

2.2. Реформування адміністративно-територіального устрою України

Згідно з національними конституційними нормами великий самостійністю наділені великі адміністративно-територіальні одиниці - області в Італії (їх 20) і Іспанії (їх 17). У цих державах області виступають як загальновизнані публічно-правові установи і мають більш широкими повноваженнями, ніж суб'єкти деяких федерацій.

У Португалії основними територіальними одиницями є адміністративні області, муніципії та парафії. Встановлено особливий політико-правовий режим для віддалених територій - Азорських островів і Мадейри (ст. 227 Конституції Португалії).

Розділ 3. ГІС-забезпечення процесу децентралізації території

Дністровського району

3.1. Загальний огляд території дослідження

Географічне розташування, що визначає водний режим, геологічну й геоморфологічну будову, рельєф, клімат та інші природничі характеристики місцевості, безпосередньо мають вплив на характеристики, котрі так чи інакше розглядаються у процесі кадастрової діяльності. В процесі реалізації адміністративно-територіальної реформи разом із Сокирянським, Кельменецьким та частинами Хотинського (без Топорівської громади) й Новоселицького (Мамалигівська ТГ) районів сформувався Дністровський адміністративний район (рис. 3.1)

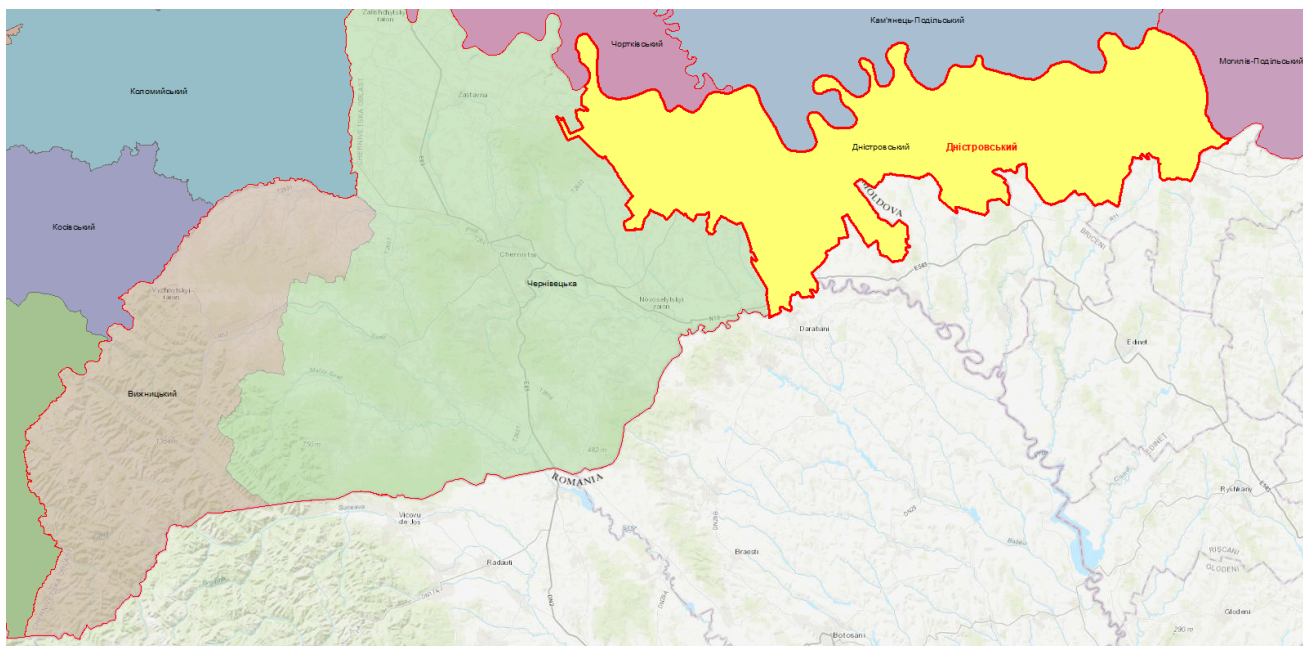

Рис. 3.1. Географічне положення Дністровського району

3.2. Формування базових шарів території Дністровського району

Провівши аналіз теперішнього стану реалізації адміністративно-територіальної реформи ми розпочали складати карту зовнішніх меж укрупнених районів та внутрішньоструктурних одиниць. Вихідною інформацію, на додачу до вищенаведених, слугувала найточніша

растрова основа цього спрямування – Публічна кадастрова карта, її ми завантажили її у середовище Arc Map v10.8 використовуючи функцію WMS-сервісу. Для оцінки точності візуалізованої інформації із цього сервісу, ми також завантажили додаткові картматеріали – космічні знімки «Bing». Так у деяких випадках можна порівняти адміністративні межі утворення із географічними елементами (рис. 3.3)

Рис. 3.3. Зображення ПКК та космознімка [12]

За цією веб-основою ми створили шари меж колишнього поділу східної частини Чернівецької області та сучасних меж новоствореного району (рис. 3.4).

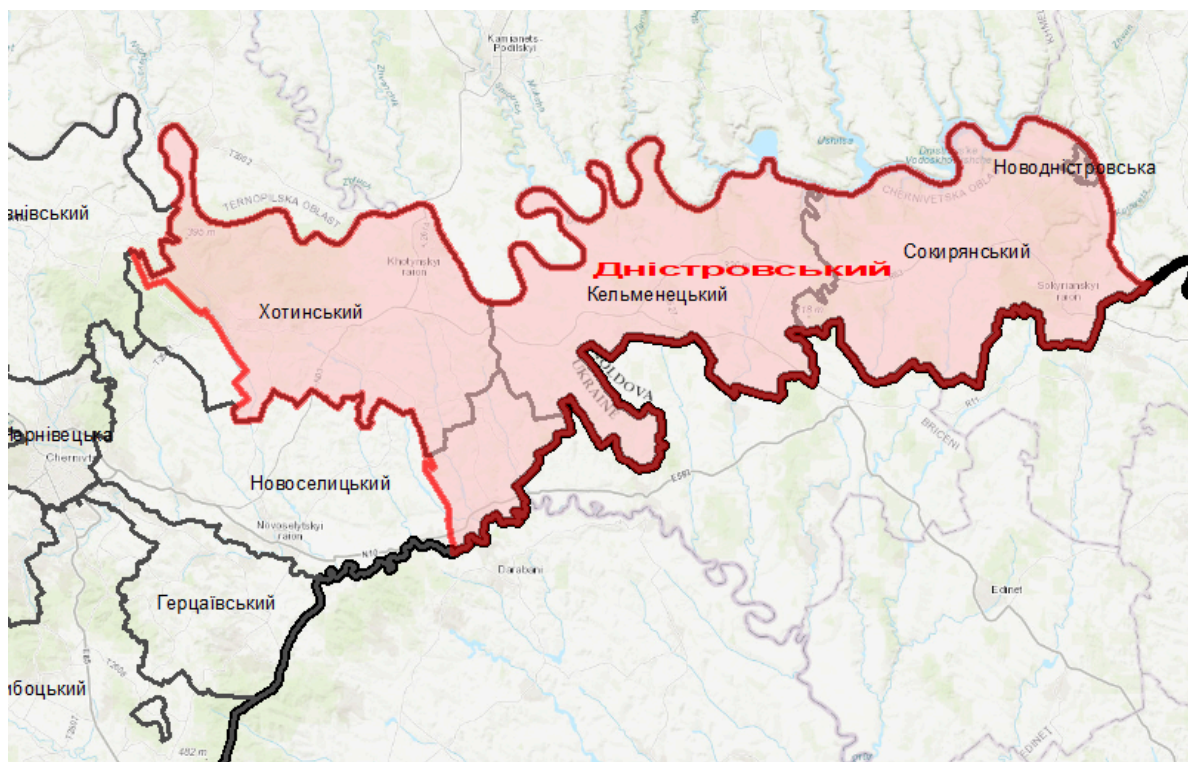

Рис. 3.4. Сформовані шари колишніх меж районів та існуючі межі
Дністровського району

3.3. Створення картмоделей адміністративно-територіальних утворень Дністровського району

Камеральне дешифрування полягає у виявленні і розпізнаванні по зображенню місцевості тих об'єктів, що мають бути показані на топографічному плані даного масштабу, встановлення їх якісних і кількісних характеристик і відображенні у вигляді умовних знаків і написів, прийнятих для позначення даних топографічних об'єктів [18].

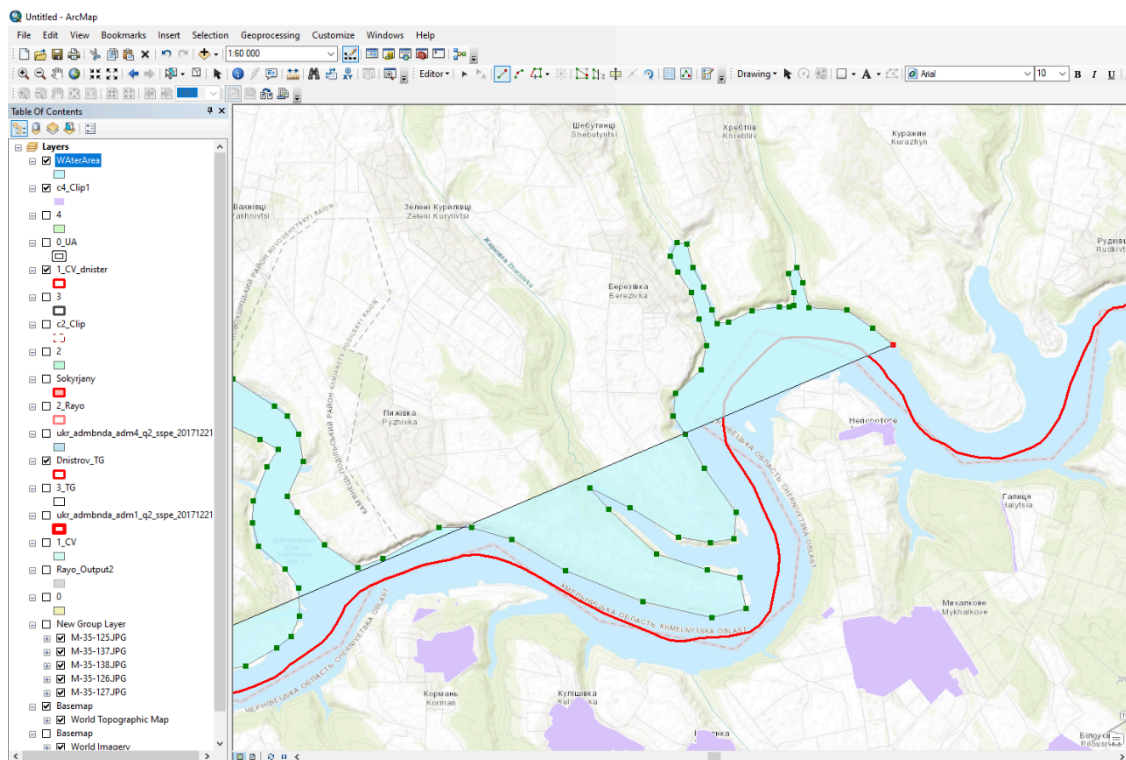

Рис. 3.11. Векторизація р.Дністер за картосною

ВИСНОВКИ

У результаті виконання курсового дослідження, а саме виявлення науково-технічних основ геоінформаційного картографування адміністративно-територіального устрою, було отримано ряд результатів, які дозволили сформулювати низку висновків.

Ознайомлення з теоретичними основами геоінформаційного картографування, дало змогу сформулювати ключові уявлення про ГІС- системи, визначити місце тематичного картографування та основні принципи його виконання. З-поміж ряду завдань, основною метою новітніх картографів є створення картографічних творів нового зразку, які вирізняються інтерактивністю, віртуальністю та оперативністю оновлення інформації на них.

Особливе місце в ДЗК, займає кадастрове зонування територій, метою якого є регулювання використання земель адміністративно-територіальних одиниць та земель, охорона яких необхідна, враховуючи природоохоронні цілі. Кадастрове зонування має широкий спектр завдань та включає встановлення: місця розташування обмежень щодо використання земель; меж кадастрових зон та кварталів; меж оціночних районів та зон тощо.

Перелік окреслених вище проблем, безумовно, не є вичерпним. Важливим кроком для їх розв'язання стане проведення адміністративно-територіальної реформи. Але слід зазначити, що в організаційному плані реформу слід розпочинати лише тоді, коли буде створено її достатнє нормативно-правове, кадрове та фінансове забезпечення. Водночас реформу адміністративно-територіального устрою в Україні варто проводити поетапно, проте в доволі стислий проміжок часу, але одночасно і комплексно з іншими не менш важливими та довгоочікуваними реформами, що пов'язані з перетворенням та побудовою якісно нової системи управління Українською державою. До них належать: податкова, бюджетна, земельна, житлово-комунальна реформи, реформа органів державної влади та реформа місцевого самоврядування, а також конституційна та судово-правова реформи.

Моделювання меж та кордонів для більшості типів соціально-економічного розвитку регіонів належить до класичної задачі картографування, що зумовлює особливу доцільність застосування ГІС у цій сфері. Ми спробували апробувати класичні геоінформаційні підходи на лінійні та площинні об'єкти пересічної ради Дністровського району Чернівецької області.

У підсумку ми отримали набір векторних шарів із 5 557 полігональних об'єктів із необхідною для нас інформацією, в розрізі наступними категорій: межі районів, поселень, сілрад, громад, лісових угідь та водотоків. А також сформували атрибутивну таблицю, із можливістю доповнення її різноманітними характеристиками.

Список використаних джерел

1. ArcGis 10.1.: Руководство пользователя [Електронний ресурс]: <http://resources.arcgis.com/ru/help/main/10.1/index.html#//00150000001v000000>
2. Боклаг В. А. Інтегровані земельно-інформаційні системи як механізм удосконалення управління земельними ресурсами. / В.А. Боклаг. // Актуальні проблеми державного управління. – 2009. – № 1 (35). – С. 15-28.
3. Бондаренко Е. Л. Геоінформаційне еколого-географічне картографування. / Бондаренко Е.Л. - К. : Фітосоціоцентр, 2007. - 272 с.
4. Гавриленко О. П. Екогеографія України: Навч. посіб. / О. П. Гавриленко – К., 2008.
5. Геоінформаційне картографування в Україні: концептуальні основи і напрями розвитку. / [Л. Г. Руденко, Т. І. Козаченко, Д. О. Ляшенко, А. І. Бочковська, А. П. Дишлик, В. С. Чабанюк, В. В. Путренко]; за ред. Л. Г. Руденка – Київ : Наукова думка, 2011 – 102 с.
6. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. / [електронний ресурс] – режим доступу : <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>
8. Глюдзик Г. Б. Географія рідного краю. / Г. Б. Глюдзик, Є. О. Вайнагій, А. В. Колесник – Івано-Франківськ, 2003.
9. Даниленко А. С. Сучасний стан та перспективи реформування земельних відносин в Україні. / А. С. Даниленко. // Земельна реформа в Україні. Сучасний стан та перспективи подальшого удосконалення земельних відносин. – К. : Знання, 2001. – 57 с.
10. Земельний кодекс України [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
11. Карпінський Ю. Аналіз проблем сучасного стану адміністративно-територіального устрою України [Електронний ресурс] / Ю. Карпінський. – Режим доступу: <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf>
12. Карта адміністративно-територіального устрою Чернівецької області масштабу 1:250 000

15. Козаченко Т. І. Картографічне моделювання: навчальний посібник. / Т. І. Козаченко, Г. О. Пархоменко, А. М. Молочко – Вінниця: ТОВ “Антекс”. – УЛТД, 1999. – 320 с.
16. Козаченко Т. І. Геоінформаційне картографування науки та інноваційної діяльності в Україні / Т. І. Козаченко, Т. М. Курач // Вісн. геодезії та картографії. – 2004. – №3. – С. 32-43.
17. Козаченко Т. І. Методи моделювання і моделі в геоінформаційному картографуванні. / Т. І. Козаченко. // Вісн. геодезії та картографії. – 2008. – № 3. – С. 11-18.
18. Лурье И. К. Основы геоинформационного картографирования: Учеб. пособие. / И. К. Лурье – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2000. – 143 с.
20. Місцеве самоврядування у громаді: практ. по-сіб. для депутатів місц. рад та активістів громад / за ред. А. Ткачука. – К.: Інститут громадянського суспільства: ІКЦ ЛЕСТА, 2004. – 221 с.
21. Облікова картка Дністровського району, від 1.01.2021 р. – офіційний веб-сайт Верховної Ради України : <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/A005?rdat1=16.11.2011&rf7571=13163>.
22. Положення про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою Української РСР: Затв. Указом Президії Верховної Ради УРСР від 12 березня 1981 року // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1981. – № 12. – Ст. 179.
23. Портал об'єднаних громад України. / [електронний ресурс] – режим доступу : <https://gromada.info/>
24. Публічна кадастрова карта Державного агентства земельних ресурсів України. / [електронний ресурс] – режим доступу : <http://map.dazru.gov.ua/kadastrova-karta>.
25. Самойленко В. М. Географічні інформаційні системи та технології: Підручник / В.М. Самойленко – К.: Ніка-Центр, 2010 – 448 с.

26. Світличний О. О. Основи геоінформатики : [навч. посібн.] / О. О. Світличний, С. В. Плотницький. / за ред. О. О. Світличного. – Суми : ВТД "Університетська книга", 2006. – 295 с.
27. Стан і проблеми реалізації реформи адміністративно-територіального устрою в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Monitor/Monitor_3/02.htm.
28. Статистика з офіційного веб-сайту Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/pls/z7502/a002>
29. Топографічна карта масштабу 1:100 000 номенклатури М-35-126.
30. Третяк А. М. Управління земельними ресурсами / А. Третяк, О. Дорош. – Вінниця : Нова Книга, 2006 – 360 с.